СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 197. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 25-го СЕРПНЯ 1949. — No. 197. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 25, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

КОНГРЕСОВІ СЛІДСТВА ПРИКОВУЮТЬ ЗАГАЛЬНУ УВАГУ

З двох слідств, які переводить конгрес над різними закидами, загальну увагу звернуло на себе слідство над питанням, чи часом військова команда не замовила бомбовальника марки Бі-36 під напором політичних чинників. Підчас переслухання асистента департаменту оборони, Маркса Леви, у вівторок 23 серпня, йшли в комісії збройної служби палати репрезентантів допити, чи колишній секретар оборони, небіжчик Джеймс Форестал, не залишив у цій справі записок у своїм щоденнику. Допити не увінчалися потвердженням цього запиту.

Покликаний на свідка теперішній секретар оборони, Луїс Джансон, не міг стриматися від натаврування слідства, кажучи, що воно викликане противниками ідеї обєднання збройних сил і не має жадної реальної підстави. Ці противники ще й тепер очорнюють його й прихильників злуки боєвих сил в один департамент оборони й тому він, Джансон, не буде дальше стримувати свого обурення. „Моїм обовязком є докінчити злуку збройної служби і я рішився це зробити, хоч би мене дальше прозивали. Одначе слідство утруднює це завдання. Слідство пошкодило урядові, пошкодило справі оборони краю. Якщо появляться закиди того роду, їх треба наперед провірити, чи вони оперті на якійсь правді. Противники злуки видвигають ці закиди, щоб мене стерооризувати і спонукати до застанови програми розбудови літаків системи Бі-36" — заявив Джансон.

З переслухань свідків над „пять-відсотковцями".

У сенатській слідчій комісії над діянням посередників при наданні урядових контрактів, що їх називають „пять-відсотковцями" за те, що вони домагаються 5% нагороди за виєднання урядових контрактів для приватних підприємців, переслухувано у вівторок колишнього начальника корпусу постачання армії („Армі Квортермастер Кор"), ген. Германа Фелдмана. Його запитували про діяльність головного посередника, колишнього генерал майора, Джеймса В. Гунта, який зробив себе самию посередником для пошукувачів контрактів і жадав за цю прислугу 5% нагороди. Фелдман, якого армія суспендувала підчас слідства з його становища начальника постачання, заявив, що він „ніколи не надуживав свого становища, щоб впливати на когось і ніколи не шукав зиску для себе або для кого іншого через використування свого становища". Фелдмана покликали на свідка тому, що правничий дорадник комісії, Френсис Фланаган, передав до протоколу лист ген. Фелдмана, знайдений між паперами Гунта. Лист був долучений до програми замовлень на одяг і виряд на скарбовий рік 1948. У листі містилося місце, в якому генерал написав: „Хоч ці інформації не є тайні, я раджу, щоб їх уважати за довірочну справу між нами обома". З цієї замітки зроблено висновок, що в контрактах пороблено якісь неправильності. Саме для викриття таких можливих „неправильностей" покликують переднвсіх військовиків на свідків.

ПЕРЕДБАЧУЮТЬ ТІЛЬКИ ОДНОМІСЯЧНІ ВАКАЦІЇ КОНГРЕСУ..

Вашингтон, 23 серпня. — Нетерпелива палата репрезентантів домагається хоч одномісячних вакацій цього року, починаючи від суботи. Вакації хочуть приспішити тому, що й так багато конґресменів виїздить з Вашингтоні і важко призбирати потрібне їх число на „кворум" при голосуванні. Палата приготовляє резолюцію, яка розпускає конгрес на вакації до 21 вересня. Надіються, що сенат згодиться теж на цю доту, бо сенатори перемучені працею.

КОМУНІСТ НЕ ЧУВ ПРО НАВЧАННЯ РЕВОЛЮЦІЙНОЇ ТАКТИКИ.

Ню Йорк. Абнер-В. Бері, який належав двадцять років до Комуністичної партії, поставлений на свідка оборони в процесі проти провідних комуністів, сказав під присягою, що політика партії не змінялася ніколи від початку її існування. Він сказав це у відповідь на перехресне питання прокуратора, чи партія змінила свою тактику після 1945 р. Бері є редактором большевицького щоденника „Дейлі Воркер" для передмістя Бронкс. Він заявив, що знає підсудних цілі роки і ніколи не чув, щоб вони навчали, що треба вжити насилля як революційної тактики при зміні американського уряду.

ВІДНОВЛЮЮТЬ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ДОПОМОГУ ШКОЛАМ.

Вашингтон. — Більшість комісії праці в палаті репрезентантів рішилася підняти наново дискусію над призначенням федеральної допомоги школам у висоті $300,000,00. Дискусію припинено недавно внаслідок прилюдних непорозумінь щодо допомоги для парафіяльних шкіл. Спір обертався довкруги питання, чи можна буде вживати шкільних автобусів з оплачуваних прилюдних фондів на привожения дітей до католицьких парафіяльних шкіл. Пані Френклин Д. Рузвелт, як і кардинал Френсис Спелман з Ню Йорку закинув нетолерантність до католиків, виявила тепер, що можна вживати прилюдних фондів на допомогу дітям з приватних шкіл, які вона називає „вільними". Одначе вона дораджує, щоб таку допомогу зосередити в окремих установах, а не в самих школах.

ЗАРОБІТКИ АДВОКАТІВ В АМЕРИЦІ.

Вашингтон. — В Злучених Державах находиться під пору 140,000 адвокатів. Департамент торгівлі обраховує, що в минулому році пересічні заробітки адвокатів виносили по $8.121. Це найвищі заробітки за всі часи. Одначе є велетенська різниця між висотою заробітків. Бувають такі адвокати, що мають понад $100,000, а інші ледви животіють і виконують часто свою практику, як „гончі за нещасливими припадками", щоб якось вижити.

ПОКЛИКУЮТЬ ДО ЖИТТЯ АГЕНЦІЮ ДЛЯ ПРОФЕСІОНАЛІСТІВ ЗІ СКИТАЛЬЩИНИ

Ню Йорк, 23 серпня. — Для професіоналістів, які перебувають на європейській скитальщині і вижидають переселення до Америки, зорганізовано Необхідну Раду для Європейських Переміщених Професіоналістів (Emergency Council for European Displaced Professionals). Ця нова агенція повстала старанням Американської Ради Добровільних Агенцій для Чужоземної Служби, і буде приміщена в її домівці 130 Іст — 22 вулиця в Ню Йорку.

Ціллю нової агенції буде розселити новоприбуваючих професіоналістів, яких нараховують в європейських таборах на 25,000. Їх провірила вже Міжнародна Організація Збігців (ІРО) як таких, що мають відповідні технічні кваліфікації. Роланд Еліот, директор організаційного комітету виявляє, що проблема розселення професіоналістів виринула з того, що ними мало хто займається, хоч Америка робить всебічні старання для поширення фахової освіти. Нова агенція поробила вже звязки з різними підприємцями, щоб знайти місця праці для спеціялістів, які пропадають в таборах. До нової організації приступають усі дотеперішні комітети, які займаються переселенням скитальників. Директором її є Едвин Р. Армстронг, який здавна займається долею імігрантів.

ФОРМУЄТЬСЯ РАДА ДЕРЖАВ З АТЛАНТІЙСЬКОГО ПАКТУ

Ню Йорк. — Держави, які приступили до Північно-Атлантійського Оборонного Пакту вже почали наради над створенням виконної ради, як це передбачено в статуті. Пакт входить у життя в середу 24 серпня, отже рада почне працювати над здійсненням намірів договору. Проклямація президента Трумана в справі введення в життя пакту, передбачена на середу. Франція є останньою державою, яка має того дня скласти свою ратифікацію в вашингтонськім департаменті стейту.

ШКОЛЯР ПЕРЕПЛИВ АНГЛІЙСЬКИЙ КАНАЛ

Довер, Англія, 24 серпня. 18-літній англійський школяр Филип Мікмен, переплив сьогодні Англійський Канал між французькою місцевістю Кап Гріс Нец і Довер. Канал в цьому місці має 19 миль довжини. На березі в Довер його привітала ентузіястична громада людей. Як його запитали що він думає тепер робити, він відповів: виспатись і знову плисти.

СЕНАТОРИ ОДОБРЮЮТЬ ЗНАЧНУ ЧАСТИНУ БИЛУ ПРО ЗБРОЄННЯ

Вашингтон. — Обєднані комісії збройної служби й закордонних справ одобрили значну частину законопроєкту про збросння европейських держав, одначе не погодилися над двома точками, а саме: 1. Чи треба признати повну суму гроша, вимаганого адміністрацією, тобто півтора біліона долярів; 2. Чи признати якусь допомогу для Китаю вже в теперішньому проєкті. Предсідник злучених комісій, сен. Там Коналі заявив, що вислід дотеперішніх нарад є вдоволяючий.

ВИМИРАЮТЬ ПІОНІРИ УКРАЇНСЬКОЇ ІМІГРАЦІЇ В БРАЗИЛІЇ

Дня 3 червня б. р. упокоївся в Бозі на Новій Галичині 74-річний Григорій Сидор, син Семена й Явдохи. Покійний походив з Галичини (Західної України), з села Вербів, у Бережанщині. До Бразилії приїхав з першими імігрантами й своїми руками розбудовував початкове життя. Григорій Сидор належить до тих, кого майбутні покоління наших колоністів та нова іміграція мусять завжди з вдячністю згадувати. Він був правдивим піонером у лісових безвістях тодішньої Парани. Покійний залишив у смутку сімох синів та три доньки, з яких найстарша є Сестра Служебниця НЗПДМ. („Праця" з 15 липня).

ОСНОВУЮЧІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАТИВИ

Комітет Організації Кооперативи у Бразилії скликав на 24 липня, основуючі загальні збори української кооперативи в Куритибі для вибору завідуючих і контрольних органів кооперативи. Це є перша кооператива в Куритибі, а після того почнеться організація кооператив в інших українських громадах. У проводі цього руху стоїть Ніндрій Мудрик, Павло Ковальчук і о. Мелетій Камінський.

СТВОРЕНО „СПІЛКУ МИСТЕЦЬКОЇ ПРАЦІ"

Ню Йорк, 24 серпня. Група новоприбулих з Европи українських мистців: М. Бутович, С. Литвиненко, А. Малюца, І. Паливода, Д. Потрока та В. Січинський, створили тут „Спілку Мистецької Праці" для архітектурних, різьбарських, малярських, графічних та інших мистецьких робіт. Спілка вже виконує деякі роботи. Загально відомі імена передових українських мистців, які створили Спілку, дають гарантію та надію на її найкращий розвиток, що без сумніву причиниться до піднесення мистецького рівня в будовах та мистецькому оформленні наших святинь та громадських і приватних домів.

ВИСТУП АДВ. СМУКА В ШИКАГО ТРИБЮН В СПРАВІ ДОПОМОГИ СКИТАЛЬЦЯМ

Шикаго, 24 серпня. Один з найповажніших американських щоденників, місцевий Дейлі Трибюн, надрукував в своєму виданні з 22-го серпня довгі на цілу шпальту інформації европейського директора ЗУАДКомітету, адв. Романа Смука, про положення европейських скитальців взагалі, а українських зокрема та про необхідність збільшеної американської допомоги в їх переселенні до цієї країни. Виступ адв. Смука в цьому передовому щоденнику можна вважати черговим великим українським вкладом для приспішення розв'язки цеї важливої проблеми европейських воєнних втікачів.

НІМЕЧЧИНА ХОЧЕ НАЛЕЖАТИ ДО АТЛАНТІЙСЬКОГО ПАКТУ

Бонн, Німеччина, 24 серпня. — Д-р Конрад Аденауер, кандидат на канцлера Західно-Німецької Федеративної Республіки з перемовної в останніх виборах Християнсько-Демократичної Партії, заявив вчора на своїй першій пресовій конференції, що нова німецька держава прохатиме прийняти її до Атлантійського Пакту. Він рівночасно потвердив признання його на канцлера та заповів, що його партія волить сама перебрати всю відповідальність за уряд, ніж мала б входити в коаліцію з іншими партіями, що не видержало колись проби теж у Ваймарській республіці після першої світової війни. Забираючи голос в справі Атлантійського Пакту, Аденауер заявив: „Союзники обмірковують тепер справу, де вони повинні боронити Німеччину, на ріці Лабі чи Рейні. Ця дискусія відноситься до 45 мільйонів німців. Ясно, що Союзники не повинні оминути в цій справі думку німецького уряду". Він з черги остерігав німецьких провідників перед бувшим німецьким амбасадором в Москві, Рудольфом Надольним, що з доручення комуністів приїхав на переговори в Західну Німеччину. В американських коментарах підкреслюється добре враження, що його зробив цей 73-літній німецький консервативний політик в своєму першому інтерв'ю про справи нової німецької держави.

РЕЙНО ВВАЖАЄ ОБ'ЄДНАННЯ ЕВРОПИ РЯТУНКОМ ПЕРЕД КАТАСТРОФОЮ

Страсбург, Німечина, 24 серпня. — На вчорашній сесії Дорадчої Асамблеї Ради Европи виступив відомий французький державний муж, Поль Рейно, закликаючи зібраних представників до створення европейського господарського союзу, що він вважає єдиним рятунком перед господарською катастрофою, яка загрожує Европі після 1952 року, як перестане діяти Плян Маршала. Подібним рятунком перед катастрофою він вважає теж політичне об'єднання вільних европейських країн.

ЧЕРГОВА ДОПОВІДЬ ІНЖ. ТИШОВНИЦЬКОГО ПРО УКРАЇНУ

Бовмонт, Тексас, 24 серпня. Місцевий Джорнел з 18-го серпня повідомляє про черговий виступ інж. Михайла Тишовницького з доповіддю про Україну. Він говорив в місцевій Лайф Андервврайтерс Ассоцієйшен на тему: „Мій Рідний Край — Україна". Інж. М. Тишовницький, що приїхав до цеї країни після другої світової війни з европейської скитальщини, затруднений там в стейтовому департаменті доріг і відомий вже нашому громадянству зі своїх численних виступів на українські теми перед американцями.

ЮГОСЛАВІЯ ОБОРОНЯЄ СВОЮ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

У ВІДПОВІДІ НА СОВЄТСЬКУ НОТУ ТІТО ВІДМОВЛЯЄ МОСКВІ ПРАВА ВСТРЯВАТИ В ЮГОСЛАВСЬКІ СПРАВИ.

Белград, Югославія, 24 серпня. — Югославський уряд вчора проголосив свою відповідь на совєтську ноту з минулої суботи в справі арешту 31 совєтських громадян, відмовляючи Совєтам права вмішуватися у внутрішні чи зовнішні справи Югославії та підкреслюючи повну суверенність Югославії в усіх її починах. Югославська нота коротко інформує совєтський уряд, що: 1. Югославія є „незалежною і суверенною державою, та що її нарід і уряд в жадних умовинах не дозволять нікому вмішуватися в їх внутрішні справи"; 2. Досі жадний натиск зі зовні не мав впливу на югославську внутрішню політику і не матиме його і в майбутньому; 3. Югославська закордонна політика базується на засадах незалежності і суверенности Югославії та на рівності і взаємопошані між народами і державами, відповідно до міжнародних договорів та зобов'язань і жадна сила зі зовні не може змусити югославський уряд зректися цих принціпів; 4. Югославський уряд готовий репатріювати всіх совєтських громадян з Югославії до Совєтського Союзу та видати 31 заарештованих росіян; 5. Югославський уряд готовий полагодити всі справи між обома країнами, згідно з попередніми подібними запевненнями. В закордонних коментарах стверджується, що югославський уряд користується тепер совєтською методою передачі дипломатичних нот радше через пресу і радіо ніж звичайними дипломатичними шляхами та що маршал Тіто і його уряд рішені всіми силами і засобами продовжувати боротьбу за незалежність і суверенність країни, рішучо відкидаючи всі совєтські зусилля зробити з Югославії свого покірного сателіта, як це зроблено з іншими країнами за залізною заслоною. Західний демократичний світ з великою увагою слідкує за розвитком подій в цій совєтській частині Европи.

МОСКВА НАЗИВАЄ ТІТА „КАПІТАЛІСТИЧНИМ СТУПАЙКОМ".

Москва, 24 серпня. — Совєтська преса та інші засоби пропаганди ведуть тепер широку й гостру кампанію проти маршала Тіта, який ще так недавно був в московських ласках. Партійна „Правда", яка вчора погрожувала Тітові стричком, сьогодні називає його „капіталістичним ступайком", що продає свою країну за американські доляри. Крім писаних статей, „Правда" помістила карикатуру, в якій представлено Тіта у формі свастики, що згинається перед портретами Муссоліні, Гітлєра і Гімлєра, а карикатура в „Ізвєстіях" представляє Тіта як гадину, що приликає доляри і танцює під дудку Вол Стріт.

ЩЕ ОДИН ПОЛЬСЬКИЙ ВТІКАЧ.

Берн, Швайцарія, 24 серпня. — Тут очікує на дозвіл виїхати до Злучених Держав ще один „гарячий" втікач з-поза залізної заслони, шеф протоколу польського міністерства закордонних справ, Адам Губріновіч. Він має бути найкраще поінформований про теперішні стосунки між совєтським сателітами.

РОЗКОЛ У ФЕДЕРАЦІЇ ФІНСЬКОГО РОБІТНИЦТВА В СПРАВІ СТРАЙКУ.

Гельсінки, 24 серпня. Опановані комуністами місцеві професійні спілки фінських робітників, які брали участь в страйку, в якому інтервенювало фінське військо, не послухали розпорядку Фінської Федерації Праці та не вернулися до праці. Це вважається рівночасне з їх виключенням з Федерації і вони тепер, правдоподібно, створять свою окрему спілку. В цілому ряді місцевостей, теж в Гельсінках, відбулися демонстрації страйкарів, при чому вони співали Інтернаціонал та підносили комуністичні гасла. До будьяких, дальших інцідентів не дійшло. Загальне положення оцінюється як серйозне.

НОВА МАСОВА ЧИСТКА В СХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 24 серпня. В усіх п'ятьох німецьких країнах совєтської зони тепер почалася нова масова чистка ненадійних для Совєтів елементів, зокрема на видних становищах німецького самоуправління. В поінформованих німецьких колах стверджують, що такі чистки там переводиться періодично і завжди перед якимсь новим, важливим кроком.

СУДЯТЬ МАННШТЕЙНА ЗА ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ..

Гамбург, Німеччина, 24 серпня. — Перед британським військовим трибуналом почався тут вчора великий процес проти колишнього гітлєрівського маршала Фріца Еріха фон Маннштайна, обвинуваченого за цілий ряд воєнних злочинів. Обвинувачений заперечує свою вину. Трибунал відкинув теж його домагання „вояцького права" бути судженим надзвичайним військовим судом і не трибуналом для воєнних злочинів.

ГОЛОС ГІТЛЄРА ПРИГАДУЄ НІМЦЯМ ІСТОРИЧНИЙ ЗЛОЧИН.

Берлін, 24 серпня. — Населення Німеччини почуло вчора знову голос Гітлєра, цим разом як гірку пригадку його злочинної змови зі Сталіном десять років тому. Відзначуючи десяту річницю підписання договору приязні між Гітлєром і Сталіном, контрольована американцями радіовисильна РІАС передала окрему драматизовану авдицію, в якій використано оригінальний голос Гітлєра з грамофонних пластинок.

КИТАЙ ПРОДОВЖУВАТИМЕ БОРОТЬБУ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЗМУ.

Кантон, 24 серпня. — Вчора тут прилетів маршал Чіянг Кай-шек і сьогодні він має відбути важливі наради зі створеною минулого місяця Воєнною Радою в справі продовжування боротьби проти большевизму, не залежно від дальшого розвитку на фронтах. Подається нові повідомлення про масовий повстанських рух в запіллі червоних.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street. Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число в понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НА ШЛЯХУ ДО ПЕРЕМОГИ

Ще не так давно говорили американські генерали про „перемогу", але в розумінню перемоги в першу чергу над Гітлєром і націзмом. Так було в часі війни, а навіть і по ній. Нині вони знов говорять про „перемогу", чи про те, що ми вже є „на шляху до перемоги", як висказався ген. Лусіюс Д. Клей, бувший мілітарний губернатор Німеччини, промовляючи в Маямі до Ветеранів Чужинних Воєн.

Генерал Клей пояснив це докладніше, говорячи про перемогу в Европі над „тиранією", над „поліційними режимами" і над комунізмом, тоталітаризмом та терором. Ген. Клей виразно зазначив, що всі ці лиха ще не переможені, але підкреслив, що демократичні потуги є вже на шляху до перемоги.

Як на генерала, та ще такого, що добре визнається на відносинах в Европі, сказано багато. Сказав він це до американських ветеранів, а теж і представників ветеранів тих країн, що підписали Північно Атлантійський Пакт, щоби підняти їх духа і скріпити їхню віру в остаточну перемогу демократії над комунізмом. Сказано воно теж і на те, щоб скріпити куди важнішу промову, яку виголосив президент Труман до тих самих ветеранів, бажаючи дістати їх попертя в боротьбі з Конґресом, де то намагаються зменшити пропоновану урядом мілітарну допомогу західно-европейським державам та ще декому, що є під безпосередньою загрозою кремлівської агресії.

Хто знає хоч дещо з історії приязного взаємовідношення між Злученими Державами і Совєтським Союзом упродовж другої світової війни і зараз по ній, той добре розуміє вагу великих перемін, що наступили у тих відносинах. Це ж президент Труман і ген. Клей промовляли тепер до бувших американських вояків про „перемогу" над бувшим союзником Злучених Держав! Це ж була мова про зброєння проти Москви і кремлівських імперіялістів та тоталітаристів! Говорилося вправді про „зброєння для забезпеки миру", але це тому, що Америка не йде до війни, ні не збирається йти. Та яких слів би не вживати, кожний знає, що це поготівля є звернене проти Москви та агресивного комунізму.

Ще кілька років тому ніхто не надіявся, щоб в Америкі була можлива аж така велика зміна, щоб Злучені Держави рішились у мирі на двобій з Кремлем і комуністичною агресією. Цей двобій почався Доктриною Трумана і допомогою Греції та Европейською Програмою відбудови, а закінчився наразі дефензивним Між-Американським Пактом в Ріо де Жанейро, що обєднав Північну та Південну Америку і таким самим Північно Атлантійським Пактом, що обєднав західні демократії Европи. Усього цього не було б, бо такі речі повинні б належати до Обєднаних Держав, але Совєти, як це зазначив президент Труман, не допускали своїм ветом до створення міжнародної поліційної сили, яка була б до розпорядимости Обєдниних Держав і яку можна було б вжити проти евентуального агресора. Таку силу прийшлось отже творити свободолюбним демократичним потугам. Ця сила вже створена і саме їй треба завдячувати, що комунізм в Европі та світі не тільки що не поширюється сьогодні, але й тратить грунт під ногами. Не було б тої сили, не було б нині навіть спротиву Тіта, що став таким сильним ударом у престіж московської диктатури. Тому саме усю цю акцію вважається шляхом, що веде до перемоги демократій над кремлівським тоталітаризмом і терором.

Навіть найбільший песиміст мусить признати, що в такому думанню є багато правди.

Канада й вашинґтонські фінансові переговори

На початок вересня заповіджені в Вашинґтоні англо-канадські фінасові переговори. Ми вже згадували, що у Вашингтоні зовсім поважно рахуються з можливістю американсько-англійського фінансового й економічного союзу. Але інакше є становище Канади в цій справі, бо Канада належить до двох світів: до американського й европейського, а радше британського. Саме з такого становища виходять її труднощі. Коли з цієї конференції не вийде розвязка для наладнання відношення між доляром і стерлінґом, то Канада буде виставлена на одну з найважчих криз у своїй історії. Канада вважає, що недалека фінансова конференція є чи не найбільш рішальною економічною конференцією від покінчення другої світової війни. Ця свідомість помагає Канаді передбачувати дві можливості:

Перша, це якась дальша допомога Злучених Держав для країн, де панує стерлінгова валюта. Така допомога може прибрати форму державної позички; або форму приватних американських інвестицій заморем; може це бути гарантована продаж британських сирівців по гарантованих цінах; або гарантія Злучених Держав, що закупить деяку кількість британських продуктів, одначе більшу ніж виносять американські продукти, вивожені до Британії. Зате Британія мала б гарантувати знижку ціни своїх вивожених продуктів на випадок, як би прийшла дальша знижка вартости стерлінґа.

Коли це не вдасться, тоді щойно прийде друга можливість, а це залишення надії на створення світу з різнородними взаємними умовами, такими, як напр. торговельна умова взаємности, випрацювана в Женеві або в Гавані і придумання чогось іншого. Якби конференція не вдалася цілковито, тоді хіба наступило б цілковите торговельне відокремлення Великобританії від решти світу. Таке відокремлення потягнуло б за собою установлення високих охоронних тариф і введення майже виключного самовистачального британсько - стерлінгового світу.

Канадійці переконані, що як би дійшло аж до такого відрізання Британії від Злучених Держав, то це не потривало б довго і саме тому Канада не хоче запускатися в подробиці такої можливости. Канада думає, що різні країни Британського Здруження Народів почули б на собі фінансове вичерпання при торговельнім обороті з Великобританією тому, що мусіли б безупину платити високі ціни за британські продукти саме в тому часі, коли поза британським торговельним світом існуваввби світ з низькими цінами на продукти. Коли б прийшло до такого вичерпання, тоді, само собою розуміється, мусіли б бути пірвані фінансові звязки з Великобританією і знову матірний край був би виставлений на безвихідність.

Це в першу чергу діткнуло б Канаду. Тоді Канада мусіла б наново навязати торговельні звязки з Америкою, як це діється тепер, а з цим прийшло б і відчуження від Англії. Канадські державні мужі передумують цю справу й складають свій плян для наладання долярової кризи.

Молодь—наша майбутність

ПЕРЕД КОНВЕНЦІЄЮ ЛІҐИ МОЛОДІ В СИРАКЮЗ

Молодь — наша майбутність! Цю фразу повторюють всі генерації ще від старинних часів, але не завжди її належно розуміють і не завжди їй приділюється належну увагу. А вона без сумніву має дослівне значення. Яка сьогоднішня молодь, така буде завтрішня доля народу і країни. Як свідомі своїх батьківських обов'язків батько і мати дбають та нічого не жаліють, щоби виховати своїх дітей, щоби вони мали сильні м'язні та бистрий і ясний ум, щоби мали волю і характер та звеличали родинне імя новими вартостями і досягненнями, так кожна суспільність глядить, щоби її молодь могла не тільки перебрати і продовжити її спадщину, але й розвинути та винести її на нові вершини.

Проблема молоді в американсько-українській спільноті теж не представляється інакше. Ми не маємо потреби занадто ідеалізувати нашої молоді, але ми були б несправедливі, якщоб ми в ній добачували тільки недостачі. Як в кожному суспільстві і громаді, так і серед нашої молоді трапляються більше чи менше корисні і позитивні одиниці. Але одного ми мусимо бути свідомі, іменно, що від тої молоді ми можемо — кажучи словами одного з її представників — сподіватися тільки того, що ми в неї вклали. Іншими словами, тільки нашою увагою для молоді ми можемо належно забезпечити будучність нашої громади.

На тему американсько-української молоді можна б вже писати грубі книги. На це вже є теж деяка перспектива. Ті батьки, що колись, не зважаючи на свою цілоденну важку працю, щоб забезпечити своїм дітям виховання, брали їх тоді ще малих за руку та водили по всіх наших зібраннях і імпрезах, що не пропустили жадної нагоди для вияснення та закарбовання в молодих душах свідомости чиї вони діти та які їх обов'язки і завдання, ті сьогодні з гордістю спостерігають всі благородні наслідки своїх трудів і турбот. Ті, що залишали дитину тільки на школу, якщо вже не на призволяще, сьогодні сумно розводять руками та стверджують голосно або в думці, що вони „не мають дітей". Від них бо вони справді можуть сподіватись тільки того, що самі в них вклали.

В запевненні майбутности нашій громаді через відповідну підготовку до цих завдань нашої молоді, вже від приблизно 15 років допомагає нам організовано і сама молодь. Під тим кутом треба розглянути і організацію Ліґи Української Молоді Північної Америки, її щорічні конвенції та всі інші її виступи. Ця молодь сьогодні вже в багатьох випадках виросла з цеї назви, але в нашому розумінні вона нею назавжди залишиться. З Ліґи або через Ліґу наша американсько-українська громада дістала вже цілий ряд провідних одиниць, а двох з них сьогодні очолюють дві нші центральні репрезентації, Український Конгресовий Комітет і Злучений Український Американський Допомоговий Комітет. Створений в рямках тої ж Ліґи Митрополитальний Комітет в Ню Йорку взявся тепер за дуже сміливе діло, перебираючи ініціятиву в творенні і будові репрезентативного Українського Культурного Центру. Ця сама молодь дала нам вже кілька справді найбільш репрезентативних культурних імпрез, та видала цілий ряд висококваліфікованих спеціялістів, що приносять честь і славу українському імені на всіх ділянках загально-американського життя, часом на високих становищах. З цеї молоді вийшли десятки тисяч відважних, що своєю жертвою і кров'ю, а численні своїм життям виписали перемогу на зоряному американському прапорі в грізні дні останньої світової війни.

Ця сама молодь відбуде свою 12-ту з черги конвенцію в Сиракюз. З усіх кінців безмежних просторів американського континенту з'їдуться ці молоді люди, щоб взаємно себе пізнати, обмінятися думками, забавитися і застановитися над дальшими потребами своєї організації і своєї праці. Рівночасно з конвенцією Ліґи має відбутися теж важлива в цьому році конвенція Т-ва Українських Професіоналістів, більшість членів якого теж вийшла з цеї Ліґи.

Про важливість цих конвенцій молоді було б зайво говорити. Це розуміє кожний свідомий громадянин. Було б теж передчасно давати будь-яку оцінку теперішній конвенції. Треба тільки ствердити, що вона в цілости є виключно ділом самої молоді, що сама її назначує, сама організує, сама переводить. Її перебіг у великій мірі залежить від Конвенційного Комітету, але її вислід є завжди дальшим кроком вперед та видним знаком на шляху розвитку.

В цьому році, як і в минулих, неодна придорожна місцевість почує з молодечих грудей веселу українську пісню та українське слово. Треба теж сподіватися, що свідомі батьки і зі свого боку заохотять своїх дітей взяти участь в тій конвенції, а в потребі і допоможуть. Було б більше ніж побажано, щоби теж ці молоді люди з нової іміграції, які перебувають в Сиракюз чи околиці, або мають бодай найменшу можність туди поїхати, не пропустили нагоди і теж взяли участь в конвенції. Ми переконані, що там усіх радо привітають та що там всі творитимуть одну велику спільноту, на яку з такими великими надіями дивиться ввесь американсько-український загал.

Будьмо толерантні!

Толеранція, — терпимість, це велика чеснота у демократичних, державних народів. А вже є вона конечністю для тих народів, які не мають своєї держави.

Бути толерантним, це означає не лише спокійно вислухувати того всего, що говорить противник, — але означує теж терпіти його, законом дозволену, діяльність, що не все може годитися з чиїмись поглядами чи засадами, або й інтересами.

Толеранція це життєвий центр демократизму, противенством її це — террор. Для того немає там демократизму і толеранції, де рядить деспот, а вже прямо глумом є твердження червоної Москви про це, що Совєтський Союз — це найдемократичніша країна світу. Мільйонні жертви большевицького террору є яскравим запереченням цього твердження.

Як виглядає толеранція у чужих народів? Наведу приклад. Один чужинець вибрався своїм автом до Гайд-Парку у Лондоні. Гайд-Парк, це місце, у якому вільно любо-якому бесідникові промовляти. Чужинець запримітив, що один бесідник у своїй промові заатакував незвичайно гостро англійську поліцію, — мовляв, вона є підкупна і брутальна. Чужинець, не задержуючи мотору свого авта, затримався і слухав. Нараз він запримітив як представник тієї „підкупної та брутальної" поліції, високий та кріпкий як дуб поліцист, прямує в сторону бесідника. — „Певно вхопить його за карк і посадить в Іванову хату" — подумав чужинець. Як велике, однак, було його здивування, коли поліцист підійшов не до бесідника, а до него самого і сказав: „Прошу вас пане, утишіть мотор вашого авта, — бо люди не можуть слухати цего, що говорить бесідник".

Таке є можливим у народі, який має велику політичну культуру.

Для нас, українців, поняття демократизму і толеранції не є чуже. Наші князі були народолюбними володарями а вчасне прийняття християнства з Греції сприяло розвиткові у нас демократичних цінностей. Коли у 16 столітті майже вся країна найшлася під чужим пануванням, то Запорізька Січ була забором українського демократизму. В 17 ст. відновив Богдан Хмельницький українську державність на демократичних основах — а після визвольних воєн з Москвою, що їх вели наші гетьмани Виговський, Брюховецький і Мазепа — ще раз у 1917 році віджила Українська Держава, яка через Центральну Раду, її універсалами проголосила на своїх землях демократичну форму правління.

Український нарід був все толерантний зглядом других. У своїх визвольних змаганнях він ніколи не сягав по чуже, а вдовільнявся своїм.

Одначе в останніх роках в українській ментальности наступила деяка переміна. Рідко зустрічається цю толеранцію у нас самих, у відношенні до себе. Якщо в нас хтось безпартійний, то його за це піднімають на глум всякі партійники. Якщо хтось, знову, належить до політичної партії „а", то він вже смертельний ворог для партії „б". Коли хтось належить до політичної групи „в", — то його на всякий спосіб поборює партія „г". Преса противної групи виливає на такого всяку нечистоту, сиплється на право та вліво доноси, — відсуджується партійного противника від чести, називається його коллаборантом всіх темних сил, дійсних та уявних, встрявають у його родинне життя, шкодять у матеріяльному існуванні, — а навіть... інколи доходить до Каїнового гріха, до братовбивства.

Чим пояснити таке явище серед українців? Тим хиба тільки, що від десятків літ вони живуть у ненормальних обставинах. В наших визвольних змаганнях наше підпілля знане зі своєї великої жертвенности та осягів, поповнює цю помилку, що свої методи, добрі для поборювання найлютішого ворога, примінює у щоденному житті до своїх власних, рідних по крові братів.

І не тільки підпілля. Бо і на тутешньому ґрунті як боляче почути новим імігрантам висказані з погордою слова: це приїхали „ґріноги", „китайці" — які не хочуть робити, дарма, що цьому твердженні перечать мозолі на руках „китайців". Як дивно і боляче бачити роздор між новою еміграцією а давньою, — релігійну нетерпимість католиків і православних.

(Докінчення на стор. 3-тій).

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОВДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

100)

Евангеського проповідника Хвостова, також приміщеного з ними, урки так полюбили, що йому з ними жилося ліпше, ніж із так званими політичними. Вони не тільки підгодовували його із своєї здобичі, а й допомогли йому зв'язатися з його родиною.

Коли слідчий отямився і Хвостова знов перевели в попередню камеру до політичних, урки міцно тисли йому руки, примовляючи:

— Ти, дядю, хороша людина... І якщовсі ваші штунди такі самі, то теж стали б такими, як от ви...

Хвостов потім згадував про них, як про прекрасні особи, яким така близька й зрозуміла була евангельська правда про життя.

Коли в етапному потязі між Новосибірськом і Красноярськом у одному вагоні урки непомітно прорізали підлогу і вночі „випали" на шпали, п'ять чи шість чоловіка з них було тут таки на місці конвоєм пристрелено, а кільком пощастило сховатися в найближчому лісі. Якась бабуся нагодувала їх і показала безпечну дорогу до Новосибірська... Через кілька тижнів уночі до її хатинки під'їхав візник, і два молоді хлопці притягли їй цілий сувій мануфактури, пару нових чобіт, і пуд ковбаси.... Перелякана бабуся на ранок усе здала в сільраду...

Про їхню солідарність і самодопомогу говорити нема чого. Для прикладу можна навести кілька випадків:

В час переїзду нашого етапу з Красноярська вниз Єнисеем до Дудинки, на покладі нашої баржі виникла бійка. Один „контрик" штовхнув урка, той відповів кулаком по його носі, „контрик" став боронятись, і — пішло... Раптом над трюмом пролунав виклик:

— Жульйо, наших б'ють!

За кілька стрибків по сходах, десятків зо два здоровенних урків було вже на покладі і готові були кинутись на „знахабнілого фрайера", коли б конвой вчасно не втрутився. Треба було тільки бачити, як уся їхня компанія, з'юрмившись біля виходу нагору, стояла і ревла злобою й погрозами на адресу „чортів". А в цей час „чорти" полохливо розходились по кутках баржі або тислися ближче до конвойців, хоча політичних було разів у п'ять більше, ніж кримінальників.

Інший випадок на другій баржі був такий:

Вночі урки на рівні води вирізали в баржі дірку, і один по одному стали вискакувати в воду. Конвой помітив і почав стрілянину. Було вбито кілька чоловіка. Урки, на знак солідарности, оголосили одноденну голодівку, а політичні залишились байдужими споглядачами побоєвища. Пізніше, в Дудинці, на пам'ять про трагічно загиблих від куль чекістів у хвилях Єнисею, урки склали кілька пісеньок, які вони часто виспівували своїми тужливими голосами.

...Блатне життя особливо спустошує душі дівчаток-уркаганок. Це вже остільки низько морально занепалі істоти, що навіть їхні співтовариші, урки-мужчини часом зневажають їх і ненавидять.

— Красти - крадь, і нам помагай, але не переставай бути жінкою, — часто кажуть фізично збережені урки.

Та хоч би як низько впала людина, на дні її душі завжди залишиться ще тліти іскра Божа. Коли в Норильському відділі „Валек" було приміщено кілька десятків подібних жінок, і через рік добра половина стала матерями, їхня натура цілковито змінилась. Вони не тільки не стали проституювати, а перетворились на працелюбних таборянок, добросовісних і люблячих матерів. Такими шляхами ество людської натури виправляє страшні помилки сучасних соціялістичних вчень... І, може, не одна Магдаліна вийшла з їхнього середовища, коли б вони почули слова Христа: „І я тебе не засуджую, іди і надалі не гріши..." Якщо мені щастило, за всіх тюремних і таборових обмежень моєї волі й діяльности, вплинути на них і виправити кілька таких юнаків-урків, то що можна було би зробити за інших, сприятливих умов? І коли пізніше я розлучався з ними, виїжджаючи на материк, вони щиро журились, проводжаючи мене до вахти:

— Невже ми востаннє з вами бачимось?! — з слізьми на очах зітхали вони. І довго ще крізь колючий дріт „зони" я міг бачити їхні печальні обличчя, що мовчазно спостерігали перевірку й перекличку етапу.

Дехто з політичних, що постраждали від сваволі урків, казали мені:

— Цю мразь, по-моему, треба всю знищити, і місця згромадження їх протруїти сірчаним квасом... Треба віддати належне большевикам, що вони спромоглися впоратись і з урками. Що могло би бути, коли б сотні тисяч цієї шпани звалилось на мирне населення Совєтського Союзу? Тоді прийшов би кінець усьому і усім!

— Большевики їх наплодили, нехай тепер з ними й вов-

(Продоження на стор. 4-тій).

О. Г.

Совєтська інтелігенція

3)

Побічно кілька слів про того секретаря. Був він комуністом з Закарпаття і нелегально перейшов большевицький кордон десь у 1930 році. Невисокого росту, з низьким чолом і лицем бульдога, був прекрасним типом кримінальника і конокрада. Намагаючись завоювати довіря партії в нових умовинах, був непримиримий і острий до крайности, а дана йому влада секретаря комуністичного осередку при його обмеженості, тупости і жорстокости, робили з нього направду страшну людину. Ледве грамотний сам, цей „товариш" попросту ненавидів усіх тих, хто відзначався успіхами в науці, і вважав їх підозрілими. „Пролетаріят і батрацтво не мали часу вчитися і здобували освіту, бо вони працювали для революції, а їхні визискувачі в той час вилежувалися по ліжках за кавою з книжками в руках, тому вони такі тепер мудрі" — говорив він. Та вчити нас не будуть тепер, ні!"

Директор технікуму в порівнанні з ним, був фігурою цілком незначною.

Науки цей секретар так і не скінчив, а був призначений директором школи в одне прикордонне село. По році попав, одначе в неласку партії, був обвинувачений в якихось політичних злочинах і зі страху застрелився.

Отож саме його жінка, що виконувала ролю політичного шпіона на нашому курсі, та вище згадана Надя були доручені мені в опіку, як „старшому бригадирові". Найгірше посувалася справа з англійською мовою та математикою. Для прикладу приведу один випадок. Даю їм лекцію з тригонометрії.

— Дивіться, відношення оції лінії до цієї називається синусом кута альфи. Розумієте?

Обидві студентки дивляться на рисунок, потім на мене, потім знову на рисунок, і в очах їхніх нудьга.

Повторюю пояснення ще раз.

— Ага, — каже Нюра, — то оці дві лінії будуть тим... ну, як його?... синусом!...

— Не лінії, Нюро, лиш відношення тих ліній!

— А що таке „відношення"?

Пояснюю довго, докладно, повторюю і знову пояснюю.

— Розумієте?

Мовчать. Нарешті Нюра вибухає:

— Ти нам не мороч голови своєю філософією: „відношення", „відношення"! — перекривляє мене. — Ти нам покажи той синус: чи він круглий, чи трикутний, чи який там в чорта, щоб я його бачила. Тоді не треба буде стільки язиком ляпати!

Я безсило опускаю руки...

Надя є також свого роду феноменом. По піврічній науці на загальних зборах студентства і професорів, вона виступає з острою критикою цілої програми навчання і заявляє:

— Ніде не вивчають англійської мови, тільки німецьку. А в нас чомусь щодня по 4 години йде на англійську мову. Майже нічого не вчимо, тільки ту мову. Нехай директор пояснить нам, чому не поставлена в нас наука так, як в механічному чи агрономічному технікумі. Там люди вчаться працювати, а в нас тільки поанглійськи говорити.

Директор, навіть не дивуючись такому обвинуваченню, пояснює, що в музичному технікумі вивчають музику, в агрономічному — агрономію, а в нашому муситься вивчати іноземні мови, бо ми так і називаємося „Технікум Іноземних Мов".

— Чи ви тепер, товаришко, зрозуміли?

— Тепер я розумію, — відповідає Надя. — Тільки на чорта нам це здалося?

Ще кілька слів до справи назви технікуму.

Спочатку називався він „Технікумом Чужоземних Мов", але незабаром прийшла директива з центру, в котрій писалося:

„Назва „чужоземний" придумана ворогами народу. Для нас, большевиків, нема чужих мов і нема чужих земель, бо пролетаріят усього світу, без огляду на існуючі кордони, є одною великою родиною. Є тільки **наші** землі та **інші** землі, котрі **мусять бути нашими**. Так само, як є наша мова і інші мови, котрі незабаром зіллються в одну. Тому не може бути шкіл „чужоземних" мов, лиш „іноземних" мов".

З хвилею приходу директиви ми негайно „перехрестилися", себто, перемінили назву, перемалювали вивіску, переробили всі штампи печатки з „чужоземні" на „іноземні".

Десь в 1930-31 році надійшло урядове розпорядження про „скріплення студентських кадрів політично надійним елементом". Бо виявилося, що устійнених на приймах „категорій" було замало, особливо, коли зважити, що помимо всіх заходів, студенти таки тікали. Тому уряд взявся до іншого способу: з виробництв відривали робітників - комуністів і примусово посилали їх до вищих шкіл зі збереженням у формі стипендій їхнього попереднього заробітку. Таких робітників називали „десятитисячниками", бо, згідно з урядовим розпорядженням, їх було десять тисяч.

Таким д е с я т и т и с я ч н и к о м був студент Криворізького Педагогічного Інституту Сергій Л. Він ціле своє життя працював у шахтах, а що був людиною фізично дуже сильною, то постійно перевиконував норми видобутку залізної руди, отже, був ударником, а при тому членом партії. Коли Сергій Л. мав уже 36 років, його післали до школи неписьменних, а звідтам перевели безпосередньо під кінець року на перший курс літературно-мовного факультету. Протягом останніх двох місяців учбового року навчання на першому курсі і цілий другий курс йому вимкново дозволили не складади ніяких іспитів, лиш „приглядатись" і „готуватись". Та на третьому курсі це скінчилося, і до бідного шахтаря почали ставити вимоги здачі іспитів, як за попередні два роки, так і поточних.

(Дальше буде).

Будьмо толерантні!

(Докінчення зі стор. 2-гої).

А цего всего не так ще давно не було. Адже ж в австрійському парляменті наші посли обоятно з якої політичної групи боронили солідарно інтересів українства. В рядах У. С. С-ів боролися рам'я об рам'я, дружньо і радикал отам. Дмитро Вітовський і клерикал от. Сень Горук. Те саме і в пізнішій боротьбі за визволення. коли то у нашому зриві в 1918 взяли участь теж т. зв. москвофіли. Підчас памятної акції нищення православних церков на Холмщині якраз греко - католицький Митрополит Андрей Шептицький став в обороні православних. Таких прикладів можна б навести безліч.

А тепер? Читайте партійну пресу. Знайдете в ній порахунки з партійними противниками, доноси на „коллаборантів" і т. п., аж мерзко читати.

Так! Воєнна хуртовина, яка кинула нас з Рідного Краю на еміграцію, створила для нашої спільноти особливі умовини для життя. — Зведені в одну спільноту по наших таборах ДП, ми були свідками завзятої партійної боротьби. Даремне було там шукати тієї терпимости — толеранції. — А далі, не є лучше і на тих землях, — куди ми прчалили у своїй дальшій скитальщині як політичні еміґранти.

Мов джума, — за нами примандрувала сюди п о ш е с т ь партійної боротьби і порахунків. Тим, одначе, своєї державности не збудуємо. Розпорошені по цілому світі, розділені океанами, ми повинні не поборювати одні одних, а шукати якнайтісніших зв'язків зі собою, ми мусимо збірати всі наші сили і цінності творити одну, українську спільноту з могутнім потенціялом українства, — щоб коли прийде слушний час, ми могли станути всі як один до будови своєї власної держави. Бо вона буде потребувати кожного із нас.

А коли хто думає, чи говорить інакше і свою нетолеранцію зглядом других українців вияснює тим, що вона так потрібна для України — і що з любови до України він мусить бути для іншого українця нетолерантним, то тоді хочеться від тієї України, яка так важко родиться в болі і терпіннях мільйонів найкращих дочок і синів, сказати за італійським філософом з 16 стол. Жакопоне да Тоді: "Ordina questo amore, o tu che mi ami!" „**О ти, що мене любиш, заведи лад у тій любові!**"

У. С. С.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ І СПІВВЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНОВОГО МАЄТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ.

С. Куриліа.

„Ой не ходи Грицю"...

(Фейлетон).

Якось недавно, запросили мене „товариші кому-їсти", щоб я вивів на сцені якусь гарну штуку, очевидно революційну. А що я людина м'якосердна, то думаю; чому б не заробити собі „червоної слави?"...

Театральний артизм у мене вже в крові пливе, бо я — з директором театру Стадником раз особисто говорив, а артистку Рубчакову на власні очі бачив, значить — поняття про театр маю...

Пішов я до гРоб-дому, де комітет драмгуртка зібрався на нараду і ми почали вибирати п'єси. Я пропонував „Хмару" або „Невольника", однак товариші не хотіли, мовляв — буржуазний пережиток...

„Дванадцять" та „Щіткарової Рідні" Ірчана, також не ходили, бо Ірчан, — говорили — „ворог народу і ухильник"...

По довшій надумі я впав на чудесну думку і кажу:

— Товариші! Я вам перелицюю „Гриця" з любовної драми на революційну і ставимо!

У відповідь посипалися оплески. Скромно вклонився і взявся зараз за перелицювання штуки.

Міг Котляревський перелицювати „Енеїду", можу я „Гриця", не святі горшки ліплять.

А зрештою, можуть товариші московські перелицьовувати Шевченка і Франка, то чому б мені не можна перелицювати Старицького? Він і так не живе, а як би й навіть жив і зарекурсував, то гляди брат, Соловки не близько...

Отже через три дні, перевиконаних в двох днях, штука Старицького аж зачервонілась...

В першій дії, вибігає гурт ударниць-дівчат, під проводом Марусі, з револьверами в руках, а на плечах з мішками на чуже добро і замість щедрівки, грозять Хомі крізь вікно дулами револьверів:

— Виходь, горбатий виродку буржуазний!

Виходить Хома, з жахом в очах, з бохонцем хліба під пахою, з проханням на устах, яке й так на ніщо не здалось.

Дарина штовхає його під стіну і готово!

На залю заносить запахом свіжої крови, щоб розбудити в товаришів глядачів кровожадні інстинкти... (Це сценічний ефект).

Ударниці - дівчата грабують Хомину хату, оставляють вбитого на жир собакам, а самі з „Інтернаціоналом" відходять.

За хвилю зустрічається Гриць з Марусею, яка питає його, чи він вписався до „стахановців" а також дає йому до роумін(н)я, що час пійти до „Загсу" і вписатись в книгу шлюбів...

В другій дії, Степаніда порається в колгоспі і варить самогон, бо в неї має відбутися комуністична „біба"...

Входить Гриць, та радиться Степаніди, як би йому спекатись Марусі, яка опанована комуністичною дурійкою, починає божеволіти.

Приходять ударники, та ударниці. П'ють самогон і співають популярну пісню: „Ми славна червона голота", а напившись здорово починають бучу, в часі якої горлоріз Потап мало не встромив ножаку Грицеві в груди. Але за нього заступається Маруся, маючи надію, що з Гриця буде добрий стахановець, ну й товариш - муж.

В третій дії, машина пере на річці штани ударників і грає ґрамофон: „З Москви засвітило сонце".

Старий Охрим, батько Марусі, іде з коновками по воду і говорить сам до себе, що мусить іти в колгосп, бо його хата згоріла. А підпалила хату таки сама Маруся з пімсти, що старий був проти влади „робітників і селян".

Четверта дія в лісі. За деревами очікують ударники на Гриця, підмовлені Марусею, щоб його трохи оббамбурили, бо він ледар і впертий як совєтський трактор.

Коли Гриць увійшов, його ловлять, в'яжуть і нам'явши вуха, силують, щоб він вписався до стахановців, та в книгу шлюбів.

Гриць — обіцяє. Але коли ударники відійшли, а Маруся його розв'язала, він обіцює їй дідька лисого...

П'ята дія в хаті колгоспу. Маруся довідується в Райвиконкомі, що Гриць її обдурив: не тільки, що не вписався до стахановців, але навіть не хоче її за жінку взяти. Вона сидить край столу, думає, передумує, в голові кружляють якісь червоні цятки, вона божеволіє і гатить собі кулю з нагана просто в серце.

Раптом з'являється дух Леніна (це живий образ) і говорить гробовим голосом:

— Це чортівський жарт!

Потім бере Марусину голову собі на коліна і співає:

„Ой яблочко, куди ж ти котішса?"...

Оттакий перегляд революційної драми.

Повідомляю, що штука ця, буде грана перший раз як прем'єра в московському театрі, перед лицем „ясного сонічка Сталіна".

Хто зна! — може дістану більшу нагороду як Врублевска?

Батурин на українській сцені в Америці

Український Театр, під мистецьким проводом В. Блавацького відкриває сезон 1949/50 виставою „Батурин", за відомою трилогією Богдана Лепкого. Перша на американській землі вистава новоствореного Українського Театру відбудеться у Филаделфії, в репрезентативній, найкращій у місті залі Тавн Гол.

Ця культурно-мистецька подія повинна мати величезне значення в культурному розвитку українсько-американського громадянства. Хвилюючі картини боротьби Великого Гетьмана Мазепи за визволення Українського Народу з-під московської кормиги, показані в п'єсі „Батурин" незвичайно пластично, переконливо і з великим мистецьким смаком.

Перша дія змальовує нервозний настрій перед великим рішенням в батуринській палаті Гетьмана Мазепи. Друга дія переносить нас перед батуринські мури і оборонців гетьманської столиці в обличчі наступаючого ворога: на очах глядачів починається битва. В третій дії побачимо двобій прихильників гетьмана, українських патріотів, з анархічною черню. Четверта дія це суд князя Меншікова над оборонцями Батурина і нарешті п'ята дія, на руїнах Батурина, повна глибоких думок і віри в краще майбутнє народу.

В „Батурині" глядач матиме нагоду побачити на сцені цілу галерію історичних постатей: Гетьмана Івана Мазепу (Арт. В. Блавацький), геройських оборонців Батурина, полковника Чечеля (Арт. Б. Паздрій) і Осаула Кенігзена (Арт. Радванський), жорстокого Кн. Меншікова (Арт. Шашаровський), зрадницького полковника Носа (Арт. Пінот-Рудакевич), ніжну та неустрашиму Мотрю Кочубеївну і багато інших. У виставі беруть участь біля сотні виконавців.

Проф. Я. Барнич зладив дуже цікаву музичну ілюстрацію для цеї вистави. Декоративне оформлення „Батурина" проектував проф. Петро Андрусів. Багаті й інтересно подумані декорації, стилеві костюми, будуть напевно великою окрасою вистави і залишаться на довго в пам'яті глядачів.

Сподіваємося, що велика заля (2,000 місць) не помістить всіх, хто схоче бути свідком відродження Українського Театру в Америці. Тому слід раніше подбати про білети вступу, тим більше, що ціна на всі місця однакова і тому хто раніше купить білет, матиме краще місце.

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

(Продовження зі стор. 2-гої).

тузяться. Миколу П-го з його сановниками вони просто зжерли б, а Сталін — дивись — „путівку" їм дасть у життя... По парафії й піп, або „який піп, така й його парафія...

Слово „блат" символізує так звану „сталінську епоху". Злодійська мораль блатного світу вже глибоко просякла в наш побут, нашу мову, наші родинні й суспільні відносини. Ми вже майже не помічаємо, що прищеплені у вжитку слова, подібні до „пацан", „пахан", „кориш", „на великий з присипкою" та інші потрапили до нас із жаргону урків, із „блатного світу". Якщо з крамниці без черги чи без наряду, з чорного входу, вам пощастило добути відріз матерії чи щось інше, доступне тільки вибраним совєтським громадянам, — це зветься: „добув по блату". Якщо ви влаштувались на добру роботу, на яку не всякий смертний міг потрапити, це звалось „блатная работьонка". Все, що можна було добути чи одержати в Совєтському Союзу, не призначене для звичайних громадян, або призначене порядком черги, вважалося, що ви дістали чи одержали „по блату", тобто, нечесним, шахрайським, злодійським шляхом — прямо чи посередньо, через інших осіб, здатних на „блатні справи". Встановилось поняття, що без цього злочинного „блату" в Совєтському Союзі прожити неможливо. І це було справді так. Блат панував скрізь і всюди. Увесь Совєтський Союз став або стає блатним... І як тепер урка між чесними громадянами, так у майбутньому Совєтський Союз буде між рештою держав світу.

І коли це станеться, нашій буржуазній планеті прийде кінець. Над світом тоді запанує страшний Блат, піднесений до священого культу останніх відкрить совєтського соціялізму.

..Про безпритульних, урків і кримінальників написано вже цілі книги. Їх писали їхні колишні виховачі, шкільні вчителі, урядовці з колишнього Наркомосу, „ідеологи комсомолу, піонерського руху, карного розшуку та ГПу-НКВД". Але ніхто ще не написав книги, де було б розказано, як покалічила їх злочинна большевицька система, і як вони могли би знову стати чесними людьми й християнами, коли б заговорити до них мовою релігії, співчуття та любови.

(Дальше буде).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

ПОДЯКА.

Цею дорогою складаю щиро-сердечну подяку за моральну і матеріяльну поміч, яку я і моя родина одержували і на дальше її зазнаємо від п-ва Анастазії і Петра Ікаловичів. Їх щиро-братерської допомоги у всіх формах ми ніколи не забудемо, Це вияв християнської любови ближнього на ділах. Треба подивляти і цінити ту увагу і зрозуміння до нас новоприбулих, тих Шановних Громадян, правдивих членів української спільноти. Помимо того, що п-во Ікаловичі, маючи свій споживчий склеп на 10-тій вул., зайняті в ньому від скоро ранку до пізної ночі, знаходили завсігди для нас час для поради, в справі вишукання праці, мешкання і ін. Знаю, що я і моя родина не є першими і останніми, яким п. Петро Ікалович та його Шановна дружина п-ні Анастазія Ікалович подають щиру руку допомоги. Такі факти належить підкреслювати бо коли прикладів п-ва Ікаловичдів буде більше то проблема тих українців ,що ще осталися по таборах в Німеччині буде негайно розвязана.

Лев і Дарія Ломиш.

ПОДЯКА.

Отсим складаємо щиру подяку Вп. Панству Анні й Андреєви Рейтарів з Вайону за правдиву і щиру поміч нашого переселення з Австрії до Америки. Рівнож сердечне спасибіг за щиру родинну гостину в їх домі. Щира подяка рівнож для доньок і зятів Паньства Рейтарів за їхнє прихильне, щире та вирозуміле ставлення до нас в перших хвилинах нашого побуття на американській землі. Щиро дякуємо П. Гуменови, Л. та П. Морозисі з Вайову за їхню матеріяльну підмогу. Рівнож щира подяка Вп. Панству Норі й Володимирові Рейтарів з Ветерли, Па., що зрозуміли положення бувших скитальців та допомогли і дальше допомагають при нашім устаткованню.

Олександер і Мокрина Мазярі.

ТАРЗАН, ч. 2163. Тарзан обороняє Тікара.

Як тільки Гінкер вистрілив, малпочоловік піднісся вгору... ...і куля здивованого стрільця хибила знову. Заки він ще встиг вистрілити наново, Тарзан вибив ловцеві рушницю з руки. Негайно окружили Тарзана здивовані ловці, жадаючи гостро вияснення.